

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૩૬૦૨/૨૦૦૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુ શ્રી ન્યાયમૂર્તિ અભિલાષા કુમારી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

ઉપેન્દ્ર આર. શાહ.....અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ર.....સામાવાળા (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર તરફથી વિદ્વત્ વકીલ શ્રી એસ. પી. મજમૂદાર વતી વિદ્વત્ વકીલ શ્રી
શકિત એસ. જાડેજા, સામાવાળા તરફથી આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી ડી.
એમ. દેવનાણી

=====

કોરમ:માનનીય સુ શ્રિ ન્યાયાધિશ અભિલાષા કુમારી

તારીખ:૧૫/૦૪/૨૦૧૫ &

૧૬/૦૪/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રજૂ કરવામાં આવેલી આ અરજીમાં
પડકાર બે ગણો છે.અનુશાસનાત્મક સત્તામંડળ દ્વારા પસાર કરાયેલા
૧૮/૧૧/૨૦૦૫ તારીખના આદેશને પ્રથમ પડકારવામાં આવ્યો છે, જેમાં

અરજદાર દ્વારા રૂ. ૫૫૦૦-૧૭૫-૯૦૦૦ ના પગાર ધોરણમાં ખેંચવામાં આવતા પગારમાં એક વધારાનો દંડ, ભવિષ્યની અસર સાથે, તેની સામે શરૂ કરવામાં આવેલી વિભાગીય કાર્યવાહી અનુસાર લાદવામાં આવ્યો છે. અરજીમાં આક્ષેપ કરાયેલ બીજો આદેશ ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ તારીખનો છે, જે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં ૦૪/૧૦/૨૦૦૧ થી ૨૭/૧૨/૨૦૦૫ સુધી સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવાની અરજદારની વિનંતીને નકારી કાઢવામાં આવી છે.

૨ ટૂંકમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, રેકૉર્ડમાંથી બહાર આવતા કેસની સંબંધિત હકીકતો એ છે કે, અરજદાર સામાવાળા નંબર ૨, ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ, ભાવનગર હેઠળ પરિષ્ઠ કારકુન તરીકે કામ કરતો હતો. તેમની સેવા દરમિયાન, અરજદારને સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૪/૧૦/૨૦૦૧ ના આદેશ દ્વારા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, અરજદારને ૨૨/૦૪/૨૦૦૩ તારીખની આરોપપત્ર આપવામાં આવી હતી. અરજદાર સામે એકમાત્ર આરોપ એ હતો કે અરજદારે આ હેતુ માટે ઉપરોક્ત રકમ ઉપાડ્યા પછી નોંધપાત્ર લાંબા સમય સુધી ટેલિફોન બિલ માટે રૂ. ૧,૧૬,૨૫૫ ની રકમ જમા કરાવી ન હતી. આમ, અરજદાર સામે આરોપ છે કે તેણે સરકારી ખજાનામાંથી નાણાંની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી હતી અને ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (આચાર) નિયમો, ૧૯૭૧ (ટૂંકમાં "નિયમો, ૧૯૭૧") ના

નિયમ ૩ (૧) (i) અને (ii) અનુસાર ગેરવર્તણૂક કરી હતી.અરજદારે ૨૫/૦૭/૨૦૦૩ પર આરોપપત્રમાં પોતાનો જવાબ રજૂ કર્યો હતો, જેમાં તેની સામેના આરોપને આ આધાર પર નકારી કાઢ્યો હતો કે, તેણે બિલની રકમ મોડેથી ચૂકવી હોવા છતાં, તેણે કોઈ ગેરવર્તણૂક કરી હોવાનું કહી શકાય નહીં.તપાસ અધિકારીની નિમણૂક બાદ વિભાગીય કાર્યવાહી શરૂ થઈ હતી.તપાસ અધિકારી સમક્ષ, અરજદારે ૨૯/૧૨/૨૦૦૩ તારીખનું બચાવ પક્ષનું લેખિત નિવેદન રજૂ કર્યું હતું, જેમાં તેણે બચાવ પક્ષ લીધો હતો કે તેની પત્ની સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન બીમાર હતી, તેથી તે માનસિક તણાવમાં હતો, જેના કારણે તેની યાદશક્તિને અસર થઈ હતી, જેના પરિણામે ટેલિફોન બિલની ચુકવણીમાં વિલંબ થયો હતો.તપાસ અધિકારીએ ૦૫/૦૧/૨૦૦૪ તારીખનો પોતાનો અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો, જેમાં જાણવા મળ્યું હતું કે અરજદાર સામેનો આરોપ સાબિત થયો છે.

૩ એ નોંધવું જોઈએ કે સાથે સાથે, અરજદાર સામે ફોજદારી કાર્યવાહી પણ શરૂ કરવામાં આવી હતી.૨૩/૦૪/૨૦૦૪ ના ચુકાદા દ્વારા, વિદ્વાન ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, પ્રથમ વર્ગે, અરજદારને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૦૯ હેઠળ આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યો હતો, અને જણાવ્યું હતું કે અરજદાર સામેના કોઈ પણ આરોપો સાબિત થયા નથી.નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા સામે રાજ્ય સરકારની અપીલ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

જ ફોજદારી અદાલતનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યા પછી, અરજદારે સામાવાળા નંબર ૧ (શિસ્ત અધિકારી) ને ૧૮/૦૫/૨૦૦૪ ની તારીખની અરજી દ્વારા રજૂઆત કરી હતી કે, તેને ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, તેની સામેની વિભાગીય કાર્યવાહીને પડતી મૂકવામાં આવી શકે છે. અરજદારના બચાવને ધ્યાનમાં લીધા પછી, શિસ્ત સત્તામંડળે ઉપર વર્ણવેલ દંડ લાદીને ૧૮/૧૧/૨૦૦૫ તારીખનો વિવાદિત આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૫ અરજદાર દ્વારા પડકારનો બીજો ભાગ એ ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ તારીખનો આદેશ છે, જે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જે તેના સસ્પેન્શન સમયગાળાને નિયમિત કરવા માટે અરજદારની ૨૯/૦૫/૨૦૦૬ તારીખની અરજીમાંથી ઉદ્ભવ્યો હતો. તે અનુસાર, સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા અરજદારને ૨૨/૧૧/૨૦૦૬ તારીખની કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, કે શા માટે સસ્પેન્શનનો સમયગાળો યથાવત્ ન રહેવો જોઈએ. અરજદારે ૦૯/૦૧/૨૦૦૭ પર કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપતા દાવો કર્યો હતો કે, ફોજદારી અદાલત દ્વારા તેને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, સસ્પેન્શનનો સમયગાળો નિયમિત થવો જોઈએ. ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા, સામાવાળા નંબર ૩ એ આ સંબંધમાં અરજદારની

વિનંતીને નકારી કાઢી હતી.ઉપરોક્ત બે આદેશોથી વ્યથિત, અરજદાર આ અદાલત સમક્ષ છે.

૬ શ્રી એસ. પી. મજમુદાર માટે વિદ્વાન વકીલ, શ્રી શક્તિ એસ. જાડેજા, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ, રજૂ કરે છે કે અરજદારને સક્ષમ ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે, શંકાનો લાભ નહીં.અરજદાર સામે ફોજદારી કેસ એ જ ઘટના, તે જ હકીકતો અને તે જ આરોપોમાંથી ઉદભવે છે જે વિભાગીય તપાસમાં છે.તેની સામેના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ફોજદારી અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવી કે બિલ ચૂકવવાની અરજદારની ફરજ નથી.સામાવાળા વિભાગે ફોજદારી અદાલત સમક્ષ ફરજ યાદી રજૂ કરી ન હતી અને આમ તે સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું હતું કે અરજદારે રકમની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી છે, અથવા ટેલિફોન વિભાગને બિલની ચુકવણીમાં વિલંબ થયો છે.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફોજદારી અદાલતે વધુમાં તારણ કાઢ્યું છે કે બિલની ચુકવણીમાં કોઈ વિલંબ થયો હોવાનું કહી શકાય નહીં, કારણ કે ટેલિફોન જોડાણ કાપી નાખવામાં આવ્યું ન હતું.એકવાર ફોજદારી અદાલતે ચુકાદો આપ્યો કે અરજદાર સામેનો કેસ સામાવાળાઓ દ્વારા સ્થાપિત કરી શકાતો નથી અને અરજદારને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, તે જ તથ્યો અને પુરાવાઓ પર વિભાગીય તપાસ આગળ વધી શકી ન હોત અને અરજદારને કોઈ દંડ ફટકારવામાં આવ્યો ન હોત.

૭ ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં, નીચેના ચુકાદાઓ પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે:

(૧) જી. એમ. ટાંક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય-(૨૦૦૬) ૫ એસ. સી. સી.

૪૪૬

(૨) કેપ્ટન એમ. પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈન્સ લિમિટેડ

(૧૯૯૯) ૩ એસસીસી ૬૭૯

(૩) રૂપ સિંહ નેગી વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક-(૨૦૦૯) ૨ એસસીસી

૫૭૦

(૪) મેનેજમેન્ટ, પાંડિયન રોડવેઝ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ એન.

બાલકૃષ્ણન-(૨૦૦૭) ૯ એસસીસી ૭૫૫

૮ તે પછી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તપાસ અધિકારીએ અરજદારને માત્ર કામચલાઉ ગેરરીતિ અંગે તેના દ્વારા કરવામાં આવેલી કથિત કબૂલાતના આધારે દોષિત ઠેરવ્યો છે, પરંતુ અરજદાર સામે કોઈ પુરાવાનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી અથવા

આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે એક પણ કારણ આપ્યું નથી.શિસ્ત સત્તામંડળે પણ દંડના વિવાદિત આદેશના સમર્થનમાં કોઈ કારણ આપ્યું નથી અને ફોજદારી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દોષતાના ચુકાદાને પૂરતો મહત્વ આપવામાં નિષ્ફળ રહી છે.શિસ્ત સત્તામંડળનો આદેશ અરજદારની પ્રામાણિકતા અંગેની ધારણાઓ અને શંકા પર આધારિત છે, આ અસર માટે કોઈ પુરાવા વિના, તેથી, આવા સંજોગોમાં, અરજદાર પર કોઈ મોટો દંડ લાદવામાં આવ્યો ન હોત.

૯ કારણોના અભાવ અંગે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે જગદીશ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ એન્જિનિયરિંગ કોલેજ અને અન્ય એ. આઈ. આર. ૨૦૦૯ એસ. સી. ૨૪૫૮ના કેસમાં ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૧૦ મોટો દંડ લાદવો ન જોઈએ તેવી રજૂઆતના સમર્થનમાં, મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય કૃષિ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમ અને અન્ય વિરુદ્ધ જહાં ખાન-એ. આઈ. આર. ૨૦૦૭ એસ. સી ૩૧૫૩ ના કેસમાં ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવે છે.

૧૧ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સરકારી નાણાંની કામચલાઉ ગેરરીતિ એ ભ્રષ્ટાચારનો ગુનો નથી.અરજદારે આખરે વિલંબિત હોવા છતાં

ટેલિફોન બિલ માટે નાણાં જમા કરાવ્યા હતા.આથી, સામાવાળા વિભાગને કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું ન હોવાથી, મોટો દંડ લાદવામાં આવી શક્યો ન હોત.

૧૨. ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં, એન. કે. ઈલિયાસ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય-
એ. આઈ. આર. ૨૦૧૨ એસ. સી. ૩૭૯૦ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર
આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૩ ત્યારબાદ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તપાસ અધિકારી સમક્ષ
અરજદારની કથિત કબૂલાત તેના માર્ગમાં નહીં આવે, કારણ કે તે તેની પત્નીની
માંદગીને કારણે માનસિક સ્થિતિમાં ન હતો.તેની પત્ની સાજા થતાં જ અરજદારે
બિલની રકમ ચૂકવી દીધી હતી.આરોપોની પ્રકૃતિને જોતાં, તેઓ મોટા દંડની
બાંહેધરી આપતા નથી.આ દંડ કથિત ગેરવર્તણૂકથી અપ્રમાણસર છે, તેથી તેને
અલગ રાખવો જોઈએ અથવા વૈકલ્પિક રીતે ઘટાડવો જોઈએ.

૧૪ આ મુદ્દા પર, જગદીશ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ એન્જિનિયરિંગ કોલેજ અને અન્ય
(ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો છે.

૧૫ સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવા અંગે, અરજદારના વિદ્વાન
વકીલે રજૂઆત કરી છે કે ફોજદારી અદાલતે અરજદારને ફોજદારી આરોપોમાંથી

મુક્ત કર્યો હોવાથી, સસ્પેન્શનનો સમયગાળો નિયમિત થવો જોઈએ.કોઈ પણ સંજોગોમાં, ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (જોડાવાનો સમય, વિદેશ સેવા, ભારતમાંથી પ્રતિનિયુક્તિ, સસ્પેન્શન દરમિયાન ચુકવણી, બરતરફી અને દૂર કરવી) નિયમો, ૨૦૦૨ (ત્યારબાદ "નિયમો, ૨૦૦૨" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના નિયમ ૭૦ અનુસાર, જ્યારે અરજદારનું સસ્પેન્શન રદ કરવામાં આવ્યું હતું ત્યારે સસ્પેન્શન સમયગાળાને નિયમિત કરવાનો આદેશ પસાર થવો જોઈએ.અરજદારનું સસ્પેન્શન ૨૭/૧૨/૨૦૦૫ પર રદ કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે સસ્પેન્શન સમયગાળાને નિયમિત કરવાની અરજદારની વિનંતીને નકારી કાઢતો વિવાદિત આદેશ ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, અને તે પણ, અરજદારે આ સંબંધમાં અરજી કર્યા પછી.

૧૬ ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં, આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના સાદેવંત મણિલાલ બ્રહ્મભટ્ટ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય-૨૦૧૪ જેએક્સ (ગુજરાત) ૩૮૭ના ચુકાદા પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.

૧૭ ઉપરોક્ત આધારો પર, એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે.

૧૮ શ્રી ડી. એમ. દેવનાની, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા આ અરજીનો સખત વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે ફોજદારી અદાલતના ચુકાદા પર અરજદાર દ્વારા મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા તેમના કેસમાં મદદ કરશે નહીં, કારણ કે તે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે કે ફોજદારી કાર્યવાહી અને વિભાગીય કાર્યવાહી સાથે સાથે ચાલી શકે છે.ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવાનો અર્થ એ નથી કે અરજદારને વિભાગીય તપાસમાં આપમેળે મુક્ત કરવો જોઈએ, અથવા તેની સામેની વિભાગીય તપાસને પડતી મૂકવી જોઈએ.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ફોજદારી અદાલતે અરજદારને નિર્દોષ જાહેર કર્યો છે કારણ કે તેની સામે પૂરતા પુરાવા મળ્યા નથી, જેનો અર્થ એ નથી કે તેને સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.

૧૯ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે, તપાસ અધિકારી સમક્ષ તેમના બચાવમાં, અરજદારે કામચલાઉ ગેરરીતિ સ્પષ્ટપણે સ્વીકારી છે અને જણાવ્યું છે કે તેઓ ટેલિફોન બિલ ચૂકવી શક્યા નથી કારણ કે તેઓ તેમની પત્નીની માંદગીને કારણે યોગ્ય માનસિક સ્થિતિમાં ન હતા.તેમણે સ્વીકાર્યું છે કે બિલ નોંધપાત્ર લાંબા સમયગાળા પછી ચૂકવવામાં આવ્યા હતા.વર્તમાન કેસમાં, અરજદાર તરફથી કબૂલાત છે, જે ફોજદારી કેસમાં નથી.તેથી, વિભાગીય કાર્યવાહીની સરખામણી ફોજદારી કેસ સાથે કરી શકાતી નથી, જ્યાં સાબિતીનું ધોરણ અલગ હોય.

૨૦ તે પછી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે ટેલિફોન બિલની ચૂકવણી કરવા માટે તિજોરીમાં બિલ ઊભા કર્યા છે અને રકમ ઉપાડી છે. જ્યારે અરજદારના ઉપરી અધિકારીને ટેલિકોમ વિભાગના હિસાબ અધિકારી તરફથી ટેલિફોન બિલની ચૂકવણી કરવામાં આવી ન હોવાનું જણાવતી નોટિસ મળી ત્યારે જ તેમણે શરૂઆત કરી હતી એક તપાસ. ત્યારબાદ જ અરજદારે બિલની રકમ ચૂકવી હતી. અરજદાર હવે તેની પત્નીની માંદગી અંગે સમજૂતી સાથે બહાર આવ્યો છે, જે પાછળથી વિચાર્યું હોવાનું જણાય છે. તેથી, અરજદાર દ્વારા ભવિષ્યની અસર સાથે એક વર્ષ માટે ખેંચવામાં આવેલા પગારમાં એક વધારાનો દંડ ન્યાયી અને યોગ્ય છે.

૨૧ આગળ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, તે અરજદારનો કેસ નથી કે વિભાગીય કાર્યવાહીમાં કોઈ ખામી છે. અરજદાર મુખ્યત્વે ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા પર આધાર રાખે છે. જો વિભાગીય કાર્યવાહીમાં કોઈ ખામી અથવા ખામી ન હોય, તો આ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપનો અવકાશ ખૂબ જ મર્યાદિત હશે.

૨૨ ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા નીચેના ચુકાદાઓ પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવે છે:

(૧) રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ સુજાતા મલ્હોત્રા-(૨૦૦૩) ૯ એસ. સી.

સી. ૨૮૬

(૨) ભારત સંઘ વિરુદ્ધ ચંદ્ર મૌલી-(૨૦૦૩) ૧૦ એસ. સી. સી. ૧૯૬

૨૩ તે પછી રજૂ કરવામાં આવે છે કે ફોજદારી કાર્યવાહી અને વિભાગીય તપાસનો અવકાશ સ પૂર્ણપણે અલગ છે અને બંને કાર્યવાહી માટે પુરાવાના અલગ ધોરણની જરૂર પડે છે.ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવાને વિભાગીય કાર્યવાહીમાં દંડ સાથે સરખાવી ન શકાય.

૨૪ ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં, ડિપો મેનેજર, આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય માર્ગ પરિવહન નિગમ વિરુદ્ધ મોહમ્મદ યુસુફ મિયા અને અન્યો-(૧૯૯૭) ૨ એસસીસી ૬૯૯ માં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૨૫ સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવા માટે સક્ષમ અધિકારીના ઇનકાર અંગે, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે રજૂઆત કરી છે કે નિયમો, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૭૦ મુજબ સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવો કે નહીં તે ઉપરોક્ત અધિકારીની વિવેકબુદ્ધિમાં છે.વર્તમાન કેસમાં, સસ્પેન્શનના

સમયગાળાને નિયમિત ન કરવાના સામાવાળાઓના નિર્ણયમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા નથી.

૨૬ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, અરજદારને ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે તે હકીકત આપમેળે સરપેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવામાં પરિણમતી નથી.

૨૭ આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, કૃષ્ણકાંત રઘુનાથ બિભવનેકર વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય-(૧૯૯૭) ૩ એસ. સી. સી. ૬૩૬ અને કે. ડી. દેસાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઈકોર્ટ-૨૦૦૯ (૩) જી. એલ. એચ. ૬૩૧ પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.

૨૮ ત્યારબાદ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કે. ડી. દેસાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઈકોર્ટ (ઉપરોક્ત) માં જી. એમ. ટેન્ક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (ઉપરોક્ત) અને કેપ્ટન એમ. પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, ઉપરોક્ત ચુકાદામાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલા નિયમો નિયમો, ૨૦૦૨ સાથે સમાન સામગ્રી છે.

૨૯ અરજદાર વતી રજૂ કરાયેલી રજૂઆત અંગે કે સજા કથિત ગેરવર્તણૂક માટે અપ્રમાણસર છે, તે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારે સ્વીકાર્યું છે કે તેણે સરકારી નાણાંની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી છે, તેથી, એવું ન કહી શકાય કે સજા આરોપ માટે આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર છે.વધુમાં, એસ. આર. તિવારી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ અનધર (૨૦૧૩) ૬ એસ. સી. સી. ૬૦૨ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે માત્ર દુર્લભતમ કેસોમાં જ અદાલતે તેના અભિપ્રાયને સક્ષમ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી સજા સાથે બદલવો જોઈએ અને તે પણ, જો તેને ગેરવર્તણૂકની ગંભીરતાને આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર સજા લાગે.

૩૦ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે આ સંબંધમાં પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ શંકર ઘોષ-(૨૦૧૪) ૩ એસ. સી. સી. ૬૧૦માં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૩૧ આ રીતે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગો અને કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજી નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.

૩૨ જવાબમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે તેમના દ્વારા અગાઉ રજૂ કરાયેલી રજૂઆતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે.વૈકલ્પિક રીતે, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર પર લાદવામાં આવેલ દંડ ઘટાડવામાં આવે.જ્યાં સુધી અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવાની વાત છે, ત્યાં સુધી ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા અને નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને આ બાબતને પુનર્વિચારણા માટે મોકલી શકાય છે, કારણ કે ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ તારીખનો વિવાદિત આદેશ અરજદારના સસ્પેન્શનને રદ કરવાના આદેશની તારીખ ૨૭/૧૨/૨૦૦૫ પર જ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૩૩ આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલને અરજીમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ, વિવાદિત આદેશોની સામગ્રી અને રેકૉર્ડ પરના અન્ય દસ્તાવેજોનો વિસ્તૃત રીતે અભ્યાસ કર્યો છે.આ અદાલતે બારમાં રજૂ કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અને સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પર વધુ ગંભીરતાથી વિચારણા કરી છે.

૩૪ અરજદાર સામે એકમાત્ર આરોપ એ છે કે તેણે રૂ. ૧,૧૬,૨૫૫ ની રકમની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી હતી, કારણ કે તેણે સામાવાળા વિભાગના ટેલિફોન બિલની ચુકવણીના હેતુથી તિજોરીમાંથી આ રકમ ઉપાડી હતી પરંતુ લગભગ

આઠથી નવ મહિનાના સમયગાળા માટે ઉપરોક્ત બિલની ચૂકવણી કરી ન હતી.આ સંબંધમાં અરજદારને ૨૨/૦૪/૨૦૦૩ તારીખની ચાર્જશીટ જારી કરવામાં આવી હતી.૨૫/૦૭/૨૦૦૩ તારીખના આરોપપત્રના જવાબમાં, અરજદારે તેની સામેના આરોપોને સંપૂર્ણ રીતે નકારી કાઢ્યા છે.તેમણે ટેલિફોન બિલની ચુકવણીમાં વિલંબને ગેરવર્તણૂક તરીકે ગણી શકાય નહીં તે સિવાય કોઈ સમજૂતી આપી નથી.૨૯/૧૨/૨૦૦૩ તારીખના તપાસ અધિકારી સમક્ષ તેમના બચાવના લેખિત નિવેદનમાં, અરજદાર તેમની પત્નીની માંદગી અંગે અન્ય સમજૂતી સાથે આવ્યા હતા.અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર, તેની પત્ની બીમાર પડી હતી અને તેણીની માંદગીને કારણે, અરજદાર મનની ઉશ્કેરાયેલી સ્થિતિમાં હતો, જેના કારણે તેની યાદશક્તિને અસર થઈ હતી.તેથી, તેમણે લાંબા સમય સુધી ટેલિફોન બિલની ચૂકવણી કરી ન હતી.અરજદારે નકારી કાઢ્યું છે કે તેણે આ રકમનો ઉપયોગ પોતાના કોઈપણ હેતુ માટે કર્યો હતો.

૩૫ એ નોંધવું જોઈએ કે બચાવ પક્ષના લેખિત નિવેદનમાં, અરજદારે તેની પત્નીને થયેલી બીમારીનું સ્વરૂપ જણાવ્યું નથી.ન તો તેમણે એવું દર્શાવવા માટે કોઈ દસ્તાવેજ રજૂ કર્યો છે કે તેઓ યોગ્ય માનસિક સ્થિતિમાં ન હતા અથવા તેમની પત્નીની માંદગીને કારણે તેમની અસ્વસ્થ માનસિક સ્થિતિને કારણે તેમની યાદશક્તિ પર પ્રતિકૂળ અસર થઈ હતી.૦૫/૦૧/૨૦૦૪ તારીખના તપાસ અધિકારીના અહેવાલમાં પણ, અરજદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલા કોઈપણ

તબીબી પ્રમાણપત્રો અથવા દસ્તાવેજોનો ઉલ્લેખ નથી, જે દર્શાવે છે કે તે માનસિક રીતે અસ્વસ્થ હતો.તપાસ અધિકારીએ, તેથી, અરજદારના બચાવના લેખિત નિવેદનની સામગ્રી પર તેમના તારણો આધારિત કર્યા છે અને તે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા છે કે અરજદારે આરોપપત્રમાં જણાવ્યા મુજબ ટેલિફોન બિલની ચૂકવણી માટે રકમ પાછી ખેંચી લીધી છે, પરંતુ નોંધપાત્ર લાંબા સમયગાળા માટે ઉપરોક્ત બિલની ચૂકવણી કરી નથી, જે હકીકત રેકૉર્ડ પર સાબિત થાય છે.તપાસ અધિકારીએ તેની પત્નીની માંદગી અને તેના પરિણામે અરજદારની માનસિક સ્થિતિ પર થતી પ્રતિકૂળ અસર અંગે અરજદારના બચાવને ધ્યાનમાં લીધો છે અને તે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યો છે કે અરજદાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલ કામચલાઉ ગેરરીતિનો આરોપ તેની વિરુદ્ધ સાબિત થયો છે.

૩૬ એ નોંધવું જોઈએ કે તપાસ અહેવાલની તારીખ સુધી ફોજદારી અદાલતે તેનો ચુકાદો આપ્યો ન હતો.અરજદાર સક્ષમ ફોજદારી અદાલત સમક્ષ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૦૯ હેઠળ આરોપો માટે સુનાવણીનો સામનો કરી રહ્યો હતો.૦૫/૦૧/૨૦૦૪ પર તપાસ અહેવાલ તૈયાર થયા પછી જ ફોજદારી અદાલતે ૨૩/૦૪/૨૦૦૪ પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો ચુકાદો આપ્યો હતો.ઉપરોક્ત ચુકાદો આપવામાં આવતો જ, અરજદારે શિસ્ત સત્તામંડળને ૧૮/૦૫/૨૦૦૪ તારીખની અરજી કરી હતી, જેમાં જણાવ્યું હતું કે ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેની સામેની

શિસ્તની કાર્યવાહીને પડતી મૂકવી જોઈએ.જો કે, શિસ્ત સત્તામંડળે શિસ્તની કાર્યવાહીને પડતી નથી.અરજદારના બચાવને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ઉપરોક્ત સત્તામંડળે ૧૮/૧૧/૨૦૦૫ તારીખનો દંડનો વિવાદિત આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૩૭ ઉપરોક્ત હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ અદાલત દ્વારા તપાસ થનાર પ્રથમ અને મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે, ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા પછી, વિભાગીય કાર્યવાહી પડતી મૂકવી જોઈતી હતી કે નહીં, અને અરજદાર પર મોટો દંડ લાદવામાં આવી શક્યો હોત કે કેમ.

૩૮ અરજદારના વિદ્વાન વકીલે આ મુદ્દા પર જી. એમ. ટેન્ક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૨૦ આમ જોવામાં આવે છે કે આ કોઈ પુરાવા વિનાનો કેસ છે.અપીલકર્તા વિરુદ્ધ એવું માનવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે અપીલકર્તા સંતોષના માધ્યમથી ગેરકાયદેસર રીતે વધારાની આવક એકઠી કરવા માટે દોષિત છે.સામાવાળા અપીલકર્તા સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો.તે વિવાદમાં નથી કે અપીલકર્તા જાહેર

સેવક હોવાને કારણે તેની જંગમ અને સ્થાવર મિલકત સંબંધિત વાર્ષિક મિલકત વળતર રજૂ કરતો હતો અને અપીલકર્તાએ વર્ષ ૧૯૭૫માં તેની સંપૂર્ણ જંગમ અને સ્થાવર સંપત્તિ દર્શાવતું વળતર પણ રજૂ કર્યું છે.અપીલકર્તાની જંગમ અને સ્થાવર મિલકતો વિશે ક્યારેય કોઈ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો.હકીકતમાં, સામાવાળાએ અપેલન્ટ. લાઈકવાઝ વિરુદ્ધ લગાવવામાં આવેલા કથિત આરોપોના સમર્થનમાં અને/અથવા તેના વિશે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા, પી. સી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ સજાપાત્ર કથિત આરોપો માટે અપીલકર્તા સામે ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ હકીકતો અને પુરાવાના સમાન અને સમાન (શાબ્દિક) સમૂહ પર આધારિત છે.અપીલકર્તાને સક્ષમ અદાલત દ્વારા તથ્યો, પુરાવા અને સાક્ષીના સમાન સમૂહ પર સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, વિભાગીય બાજુના તથ્યો અને પુરાવાના સમાન સમૂહના આધારે બરતરફીનો આદેશ ન્યાયના હિતમાં રદ કરવા માટે જવાબદાર છે.

--- --- ---

૩૦ સામાવાળાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ હકીકતો અને કાયદા પર અલગ પાડવા યોગ્ય નથી.આ કેસમાં, વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ સમાન અને

સમાન તથ્યોના સમૂહ પર આધારિત છે અને અપીલકર્તા સામે વિભાગીય કેસમાં આરોપ અને ફોજદારી અદાલત સમક્ષ આરોપ એક જ છે.તે સાચું છે કે વિભાગીય કાર્યવાહીમાં અને ફોજદારી કેસમાં આરોપની પ્રકૃતિ ગંભીર છે.તપાસ અને તપાસ દરમિયાન તેની સામે એકત્ર કરવામાં આવેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે અપીલકર્તા સામે શરૂ કરવામાં આવેલા કેસની પ્રકૃતિ અને આરોપપત્રમાં દર્શાવ્યા મુજબ, ઉદ્દેશિત પરિબળો એક જ છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો આરોપો, પુરાવા, સાક્ષીઓ અને સંજોગો એક જ છે.વર્તમાન કેસમાં, ફોજદારી અને વિભાગીય કાર્યવાહીઓએ પહેલેથી જ અપીલકર્તાના નિવાસસ્થાન પર દરોડા પાડ્યા છે, તેમાંથી વસ્તુઓની વસૂલાત જેવી હકીકતોના સમાન સમૂહ પર નોંધ લીધી છે અથવા મંજૂરી આપી છે.તપાસ અધિકારી, શ્રી વી. બી. રાવલ અને અન્ય વિભાગીય સાક્ષીઓ જ તપાસ અધિકારી દ્વારા તપાસ કરાયેલા એકમાત્ર સાક્ષીઓ હતા, જેઓ તેમના નિવેદન પર આધાર રાખીને એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે અપીલકર્તા સામે આરોપો સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા.ફોજદારી કેસમાં એ જ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને તપાસ દરમિયાન ફોજદારી અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે ફરિયાદી પક્ષે અપીલકર્તા સામેના કથિત અપરાધને કોઈપણ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કર્યો નથી અને અપીલકર્તાને તેના ન્યાયિક ચુકાદા દ્વારા આરોપ સાબિત થયો નથી તેવા તારણ સાથે નિર્દોષ જાહેર કર્યો

હતો.એ પણ નોંધવું જોઈએ કે ન્યાયિક ઘોષણા નિયમિત સુનાવણી પછી અને ઉગ્ર સ્પર્ધા પર કરવામાં આવી હતી.આ સંજોગોમાં, વિભાગીય કાર્યવાહીમાં નોંધાયેલા તારણોને ટકી રહેવા દેવા અન્યાયી અને અન્યાયી અને તેના બદલે દમનકારી હશે.

૩૧ અમારા મતે, વિભાગમાં આવા તથ્યો અને પુરાવા તેમજ ફોજદારી કાર્યવાહીમાં કોઈ તફાવત વિના સમાન હતા, અપીલકર્તા સફળ થવો જોઈએ.પુરાવોના અભિગમ અને ભારણના આધારે વિભાગીય અને ફોજદારી કાર્યવાહી વચ્ચે જે તફાવત સામાન્ય રીતે સાબિત થાય છે તે તાત્કાલિક કેસમાં લાગુ થશે નહીં.જો કે સ્થાનિક તપાસમાં નોંધાયેલ તારણો નીચેની અદાલતો દ્વારા માન્ય હોવાનું જણાયું હતું, જ્યારે બરતરફીને પડકારતી કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન કર્મચારીને સન્માનજનક રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે તેની નોંધ લેવાની જરૂર છે અને પોલ એન્થનીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ણય લાગુ થશે.તેથી અમે માનીએ છીએ કે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે તે યોગ્ય છે.”

૩૯ આ સંબંધમાં અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવેલ બીજો ચુકાદો કેપ્ટન એમ. પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈનસ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૩૪ સામાવાળાઓના સમગ્ર કેસને નકારી કાઢવાનું બીજું એક કારણ છે. અગાઉ સૂચવ્યા મુજબ, ફોજદારી કેસ તેમજ વિભાગીય કાર્યવાહી પણ સમાન તથ્યોના સમૂહ પર આધારિત હતી, એટલે કે, “અપીલકર્તાના નિવાસસ્થાન પર દરોડા પાડવામાં આવ્યા હતા અને તેમાંથી ગુનાહિત વસ્તુઓની વસૂલાત”. તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા તારણો, જેની એક નકલ અમારી સમક્ષ મૂકવામાં આવી છે, તે સૂચવે છે કે અપીલકર્તા સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપો પોલીસ અધિકારીઓ અને પંચ સાક્ષીઓ દ્વારા સાબિત કરવા માંગવામાં આવ્યા હતા, જેમણે અપીલકર્તાના ઘરે દરોડા પાડ્યા હતા અને વસૂલાતને અસર કરી હતી. તપાસ અધિકારી દ્વારા તપાસ કરાયેલા તેઓ એકમાત્ર સાક્ષી હતા અને તેમના નિવેદનોના આધારે તપાસ અધિકારી એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે અપીલકર્તા સામે આરોપો સ્થાપિત થયા હતા. ફોજદારી કેસમાં એ જ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી પરંતુ સમગ્ર પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે અપીલકર્તાના નિવાસસ્થાનમાંથી કોઈ તપાસ હાથ ધરવામાં આવી ન હતી કે કોઈ વસૂલાત કરવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદી પક્ષનો આખો કેસ ફગાવી

દેવામાં આવ્યો હતો અને અપીલકર્તાને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. આ પરિસ્થિતિમાં, તેથી, જ્યાં અપીલકર્તાને ન્યાયિક ચુકાદા દ્વારા અપીલકર્તાના નિવાસસ્થાન પર "દરોડા અને વસૂલાત" સાબિત ન થઈ હોવાના તારણ સાથે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે, ત્યાં એકપક્ષીય વિભાગીય કાર્યવાહીમાં નોંધાયેલા તારણોને ઊભા રહેવા દેવા અન્યાયી, અન્યાયી અને દમનકારી હશે.

૩૫. બંને કાર્યવાહીમાં હકીકતો અને પુરાવા, એટલે કે વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસમાં કોઈ તફાવત વિના સમાન હોવાથી, વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ વચ્ચે સામાન્ય રીતે અભિગમ અને પુરાવાના ભારણના આધારે જે તફાવત કરવામાં આવે છે તે તાત્કાલિક કેસને લાગુ પડશે નહીં."

૪૦ અરજદાર વતી ટાંકવામાં આવેલા આ મુદ્દા પર ત્રીજો ચુકાદો રૂપ સિંહ નેગી વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં છે જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટ નીચે મુજબ જણાવ્યું છે:

“૮ શિસ્ત અધિકારી સમક્ષ, અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે તેમની સામે કોઈ પુરાવા નથી.શિસ્ત અધિકારીનું ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું કે ૯/૫/૨૦૦૦ ના આદેશ દ્વારા, ફોજદારી અદાલતે તેને મુક્ત કરવાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો.માત્ર એક રાજબીર સામે દંડ સંહિતાની કલમ ૪૧૧ હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા.ન તો રાજ્ય કે ન તો બેંકે તેની વિરુદ્ધ કોઈ પુનરાવર્તન અરજીને પસંદ કરી હતી.તે જ અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી.

૯ પ્રાદેશિક વ્યવસ્થાપકે કોઈ પણ કારણ આપ્યા વિના અને અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોને ધ્યાનમાં લીધા વિના, જેમાં તેને ફોજદારી અદાલત દ્વારા મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો, અપીલકર્તાને સેવાઓથી બરતરફ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે:

“મેં ફરીથી તથ્યોને કાળજીપૂર્વક વાંચ્યા છે અને હું તમને ક્ષિપક્ષી સમાધાન કલમ ૧૯.૫ (સમયાંતરે સુધારેલ) ના સંદર્ભમાં ઘોર ગેરવર્તણૂક માટે જવાબદાર ઠેરવું છું અને સૂચિત સજાને ઘટાડવાનું કોઈ વાજબી કારણ નથી.તેથી, ક્ષિપક્ષી સમાધાન કલમ ૧૯.૬ ની દ્રષ્ટિએ, હું સૂચિત સજાની "બેંક સેવામાંથી બરતરફી" ની પુષ્ટિ કરું છું.તમે સરપેન્શન હેઠળ હોવાથી, હું આદેશ આપું છું કે ક્ષિપક્ષી સમાધાન જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં તમે બેંક સેવામાંથી

બરતરફ ન થાય ત્યાં સુધી જ નિર્વાહ ભથ્થું મેળવવા માટે પાત્ર હશે.”

૧૫ અમે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે કે એકમાત્ર મૂળભૂત પુરાવો કે જેના પર તપાસ અધિકારી દ્વારા વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે તે અપીલકર્તા દ્વારા પોલીસ સમક્ષ કરવામાં આવેલી કથિત કબૂલાત હતી. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, તેને આ કબૂલાત પર સહી કરવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી, કારણ કે તેને પોલીસ સ્ટેશનમાં ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તા બેંકનો કર્મચારી હોવાથી, આ કબૂલાત સાબિત થવી જોઈએ. તે બેંક ડ્રાફ્ટ બુકની ચોરીમાં સંડોવાયેલો હતો તે દર્શાવવા માટે કેટલાક પુરાવા રેકૉર્ડ પર લાવવા જોઈએ. સાચું કહું તો, કોઈ સીધો પુરાવો ન હતો. કોઈ પરોક્ષ પુરાવા પણ નહોતા. અહેવાલનો સમયગાળો દર્શાવે છે કે તપાસ અધિકારીએ તેને દોષી ઠેરવવાનું મન બનાવી લીધું હતું કારણ કે અન્યથા તે આ આધાર પર આગળ વધ્યો ન હોત કે ગુનો એવી રીતે કરવામાં આવ્યો હતો કે કોઈ પુરાવા બાકી ન રહ્યા.

૨૩. વધુમાં, શિસ્ત સત્તામંડળ અને અપીલ સત્તામંડળના આદેશને કોઈ કારણસર સમર્થન આપવામાં આવતું નથી.તેમના દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોના ગંભીર નાગરિક પરિણામો હોવાથી, યોગ્ય કારણો સોંપવા જોઈએ.જો તપાસ અધિકારીએ અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી કબૂલાત પર આધાર રાખ્યો હોત, તો તે જ પુરાવાના આધારે ફોજદારી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આરોપમુક્તિના આદેશને ધ્યાનમાં લેવાનું કોઈ કારણ નહોતું.દોષ દર્શાવતી રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રી સાબિત થવી જરૂરી છે.કેટલાક પુરાવાઓ પર નિર્ણય લેવો આવશ્યક છે, જે કાયદાકીય રીતે સ્વીકાર્ય છે.પુરાવા અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિભાગીય કાર્યવાહીમાં લાગુ ન થઈ શકે પરંતુ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો છે.કારણ કે તપાસ અધિકારીનો અહેવાલ માત્ર ઈપ્સ ડિક્રિસ્ટ પર આધારિત હતો તેમજ ધારણાઓ અને અનુમાનો પર પણ આધારિત હતો, તેને ટકાવી શકાયો ન હોત.તપાસ અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવેલા તારણો દેખીતી રીતે કોઈ પુરાવા દ્વારા સમર્થિત ન હતા.શંકા, જે જાણીતી છે, ભલે ગમે તેટલી વધારે હોય, તેને કોઈ પણ સંજોગોમાં કાનૂની સાબિતીનો વિકલ્પ ગણી શકાય નહીં.”

૪૧ અરજદારના વકીલ દ્વારા તેની રજૂઆતના સમર્થનમાં આપવામાં આવેલ ચોથો ચુકાદો મેનેજમેન્ટ, પાંડિયન રોડવેઝ કોર્પ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એન બાલકૃષ્ણન (સુપ્રા) છે.

૪૨ ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાનો સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો છે કે જો વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ હકીકતોના સમાન સમૂહ પર આધારિત હોય અને ગુનેગાર સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપો સાક્ષીઓના સમાન સમૂહ દ્વારા સાબિત કરવા માંગવામાં આવે અને ફોજદારી સુનાવણી અને વિભાગીય તપાસ બંનેમાં સમાન પુરાવા પર આધાર રાખવો હોય, તો તે સંજોગોમાં, ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને વિભાગીય તપાસમાં નોંધાયેલા તારણોને ઊભા રહેવાની મંજૂરી આપવી દમનકારી રહેશે.

૪૩ જો કે, કેપ્ટન એમ. પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં, સુપ્રીમ કોર્ટે અગાઉના વિવિધ નિર્ણયોની તપાસ કર્યા પછી, કેટલાક તારણોની ગણતરી કરી છે, જેનો સારાંશ ફક્ત ૨૨ માં નીચે મુજબ છે:

“૨૨ ઉપર ઉલ્લેખિત આ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયોમાંથી જે તારણો કાઢવામાં આવે છે તે આ પ્રમાણે છે:

(૧) ફોજદારી કેસમાં વિભાગીય કાર્યવાહી અને કાર્યવાહી એક સાથે આગળ વધી શકે છે કારણ કે તેમને એક સાથે ચલાવવામાં કોઈ પ્રતિબંધ નથી, જોકે અલગથી.

(૨) જો વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ સમાન અને સમાન તથ્યો પર આધારિત હોય અને ગુનેગાર કર્મચારી સામેના ફોજદારી કેસમાં આરોપ ગંભીર પ્રકૃતિનો હોય જેમાં કાયદા અને હકીકતના જટિલ પ્રશ્નો સામેલ હોય, તો ફોજદારી કેસ સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી વિભાગીય કાર્યવાહી પર રોક લગાવવી ઇચ્છનીય રહેશે.

(૩) ફોજદારી કેસમાં આરોપની પ્રકૃતિ ગંભીર છે કે કેમ અને તે કેસમાં હકીકત અને કાયદાના જટિલ પ્રશ્નો સામેલ છે કે કેમ તે ગુનાની પ્રકૃતિ, તપાસ દરમિયાન તેની સામે એકત્રિત કરવામાં આવેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે કર્મચારી સામે શરૂ કરવામાં આવેલા કેસની પ્રકૃતિ અથવા આરોપપત્રમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે તેના પર નિર્ભર રહેશે.

(૪) ઉપર (૨) અને (૩) માં ઉલ્લેખિત પરિબલોને વિભાગીય કાર્યવાહી પર રોક લગાવવા માટે અલગથી ગણી શકાય નહીં, પરંતુ વિભાગીય

કાર્યવાહીમાં બિનજરૂરી વિલંબ ન કરી શકાય તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેવી પડશે.

(૫) જો ફોજદારી કેસ આગળ ન વધે અથવા તેના નિકાલમાં અનુચિત વિલંબ થાય, તો વિભાગીય કાર્યવાહી, ભલે તે ફોજદારી કેસની પેન્ડન્સીને કારણે રોકવામાં આવી હોય, તેને ફરી શરૂ કરી શકાય છે અને કાર્યવાહી કરી શકાય છે જેથી તેને વહેલી તકે સમાપ્ત કરી શકાય, જેથી જો કર્મચારી દોષિત સાબિત ન થાય તો તેનું સન્માન સાબિત થઈ શકે અને જો તે દોષિત સાબિત થાય, તો વહીવટ તેને વહેલી તકે છૂટકારો મેળવી શકે.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

જજ હવે તે કાયદાનો સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ એક સાથે આગળ વધી શકે છે. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં વિભાગીય કાર્યવાહીમાં કાયદાના જટિલ પ્રશ્નો ઉભા થાય છે અને ગુનેગાર સામેનો આરોપ ગંભીર પ્રકૃતિનો હોય, ત્યાં ફોજદારી કેસ સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી વિભાગીય કાર્યવાહી પર રોક લગાવવી ઇચ્છનીય રહેશે. જો કે, સુપ્રીમ કોર્ટે વધુ સ્પષ્ટતા કરી છે કે, ફોજદારી કેસમાં આરોપોની પ્રકૃતિ ગંભીર છે કે કેમ અને તે કેસમાં હકીકત અને કાયદાના પ્રશ્નોના જટિલ તથ્યો સામેલ છે કે કેમ, તે ગુનાની પ્રકૃતિ, તપાસ

દરમિયાન તેની સામે એકત્રિત કરેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે અથવા આરોપપત્રમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે તેના આધારે કર્મચારી સામે શરૂ કરવામાં આવેલા કેસની પ્રકૃતિ પર આધાર રાખે છે.ટૂંકમાં, તે વ્યક્તિગત કેસોની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારિત હશે.

જપ વર્તમાન કેસમાં, તે વિવાદિત નથી કે ફોજદારી કેસ અને વિભાગીય તપાસ એક સાથે આગળ વધી હતી, સિવાય કે વિભાગીય તપાસની પેન્ડન્સી દરમિયાન ફોજદારી કેસનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો, તપાસ અધિકારીનો અહેવાલ તૈયાર થયા પછી, પરંતુ શિસ્ત સત્તાધિકારીએ દંડનો અંતિમ આદેશ પસાર કર્યો તે પહેલાં.અરજદાર સામેનો આરોપ એ છે કે તેણે સામાવાળા વિભાગના ટેલિફોન બિલ માટે ચૂકવવાની રકમની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી છે.વિભાગીય તપાસમાં અરજદારે આ હકીકત સ્પષ્ટ રીતે સ્વીકારી છે.તેથી એવું ન કહી શકાય કે વિભાગીય તપાસમાં કાયદા અને હકીકતના કોઈ જટિલ પ્રશ્નો ઉભા થયા હતા જેથી કાર્યવાહી પર રોક લગાવી શકાય, ખાસ કરીને કારણ કે ફોજદારી કેસ પહેલેથી જ સમાપ્ત થઈ ગયો હતો.તે અરજદારનો કેસ પણ ન હતો કે વિભાગીય કાર્યવાહી પર રોક લગાવવી જોઈએ.

જક જોકે, અરજદારે દંડ લાદવાના તબક્કે જ્યારે આ બાબત શિસ્ત અધિકારી સુધી પહોંચી ત્યારે ફોજદારી કેસમાં તેની નિર્દોષ મુક્તિનો લાભ લેવાની માંગ કરી

હતી.એ નોંધવું જોઈએ કે વિભાગીય તપાસમાં, કોઈ સાક્ષીની તપાસ કરવાની જરૂર નહોતી અને કોઈ પુરાવા એકત્રિત કરવામાં આવ્યા ન હતા, કારણ કે અરજદારે તપાસ અધિકારી સમક્ષ બચાવના તેમના લેખિત નિવેદનમાં કામચલાઉ ગેરરીતિના આરોપને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકાર્યો હતો, જોકે તેમણે તેમની કાર્યવાહીને ન્યાયી ઠેરવવાની માંગ કરી હતી.તેથી એવું ન કહી શકાય કે ફોજદારી કેસ પુરાવાઓના એક જ સમૂહ પર આગળ વધ્યો હતો અને તે જ સાક્ષીઓની વિભાગીય તપાસમાં પણ તપાસ થવાની હતી.અરજદાર દ્વારા કામચલાઉ ગેરરીતિના સ્વીકાર અને તેની પત્નીની માંદગી અંગેના તેના સમજૂતી માટે પુરાવા રજૂ કરવાની અથવા સાક્ષીઓની તપાસની જરૂર નહોતી.વધુમાં, તે અરજદારનો કેસ નથી કે તેના દ્વારા કરવામાં આવેલ કબૂલાત બળજબરીનું પરિણામ હતું.ન તો અરજદારે કોઈ પણ તબક્કે ઉપરોક્ત કબૂલાતમાંથી પીછેહઠ કરી છે.

૪૭ કેપ્ટન એમ. પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં, સુપ્રીમ કોર્ટ એવા કેસની સુનાવણી કરી રહી હતી જેમાં ફોજદારી કેસ અને વિભાગીય તપાસ સમાન તથ્યો અને સમાન આરોપો પર આધારિત હતી, જે ગુનાહિત કેસમાં અને વિભાગીય તપાસમાં સાક્ષીઓના સમાન સમૂહ દ્વારા સાબિત કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.આવા સંજોગોમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે તે કેસની હકીકતો પર તારણ કાઢ્યું હતું કે જ્યારે તેની સમક્ષ અપીલ કરનારને ન્યાયિક ચુકાદા દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે

વિભાગીય કાર્યવાહીને ટકી રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.વર્તમાન કેસમાં આ વાસ્તવિક સ્થિતિ નથી.તેથી, અરજદારને ઉપરોક્ત ચુકાદાથી વધુ ફાયદો થશે નહીં.

૪૮ જી. એમ. ટાંક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે તે કોઈ પુરાવાનો કેસ ન હતો અને તેમાં અપીલકર્તા સામે એવો કોઈ પુરાવો ન હતો કે તે ગેરકાયદેસર રીતે વધારાની આવક એકત્ર કરવા બદલ દોષિત હતો.વિભાગીય કાર્યવાહી અને ફોજદારી કેસ હકીકતો અને પુરાવાના સમાન સમૂહ પર આધારિત હતા, તેથી, કારણ કે તે કોઈ પુરાવાનો કેસ ન હતો, જેના કારણે ફોજદારી અદાલત દ્વારા સન્માનજનક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, વિભાગીય તપાસને બાજુ પર મૂકી દેવા માટે જવાબદાર હતી, હકીકતો અને પુરાવાના સમાન સમૂહના આધારે.આ કેસ વર્તમાન અરજદારના કેસથી પણ હકીકતમાં અલગ છે, કારણ કે વર્તમાન કેસમાં અરજદારે વિભાગીય તપાસમાં સરકારી નાણાંની કામચલાઉ ગેરરીતિ સ્વીકારી છે.

૪૯ રૂપ સિંહ નેગી વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (સુપ્રા) માં, તેમાં અપીલકર્તાએ પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કબૂલાત કરી હતી કે તે બેંક ડ્રાફ્ટ બુકની ચોરીમાં સામેલ હતો.સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કહેવાતી કબૂલાત, પોતે જ પૂરતી નથી અને ફોજદારી કેસમાં ગુનેગારની સંડોવણી અંગે રેકૉર્ડ પર કેટલાક

પુરાવા હોવા જોઈએ.તાત્કાલિક કેસમાં, તે અરજદારનો કેસ નથી કે તેને કોઈ કબૂલાત પર સહી કરવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું અથવા તેને આમ કરવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું.**રૂપ સિંહ નેગી વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (ઉપરોક્ત)** માં, તેમાં અપીલકર્તાને પોલીસ સ્ટેશનમાં ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો.વર્તમાન કેસમાં, અરજદારનો સ્વીકાર પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરવામાં આવ્યો ન હતો, પરંતુ અરજદાર દ્વારા તપાસ અધિકારી સમક્ષ બચાવ પક્ષના લેખિત નિવેદનમાં સ્વેચ્છાએ આપવામાં આવ્યો હતો.તેથી એવું ન કહી શકાય કે વર્તમાન કેસમાં વાસ્તવિક સ્થિતિ **રૂપ સિંહ નેગી વિરુદ્ધ પંજાબ નેશનલ બેંક (ઉપરોક્ત)** માં મેળવેલા કેસ જેવી જ છે, જેના સમાન ન્યાયિક પરિણામો આવે છે.

૫૦. મેનેજમેન્ટમાં, પાંડિયન રોડવેઝ કોર્પ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એન બાલકૃષ્ણન (ઉપરોક્ત), જેના પર અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૨૧. જો કે, આ બાબતનું એક બીજું પાસું પણ છે જેની અવગણના ન કરી શકાય.આ દરમિયાન સામાવાળાને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.તેમની નિર્દોષ મુક્તિની હકીકતને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે, જેને એક વધારાનું પરિબળ માનવામાં આવ્યું

હતું.સામાન્ય રીતે, વિભાગીય કાર્યવાહીમાં ગુનેગાર અધિકારી પર લાદવામાં આવેલા સજાના આદેશના સંદર્ભમાં ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ છૂટવું નિર્ણાયક રહેશે કે કેમ તે પ્રશ્ન એ બાબત છે જે ફરીથી આપેલ કેસમાં સામેલ હકીકતની પરિસ્થિતિ પર આધાર રાખે છે.

૨૨ આ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત આ અદાલતના નિર્ણયોની દેખીતી રીતે બે રેખાઓ છે.એક એવા કેસ છે જે કેપ્ટનના કાર્યક્ષેત્રમાં આવશે.પોલ એન્થની વિરુદ્ધ ભારત ગોલ્ડ માઈન્સ લિમિટેડ અને અન્ય [(૧૯૯૯) ૩ એસ સી સી ૬૭૯] અને જિ એમ ટેન્ક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય [(૨૦૦૬) ૫ એસ સી સી ૪૪૬].જો કે, નિર્ણયોની બીજી પંક્તિ દર્શાવે છે કે ફોજદારી કેસમાં જ માનનીય નિર્દોષતાને ગુનેગાર અધિકારીને આપવામાં આવેલા સજાના આદેશના સંદર્ભમાં નિર્ણાયક ન ગણી શકાય, જ્યારે:(i) નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ સમાન તથ્યોના સમૂહ અથવા સમાન પુરાવાઓના સમૂહ પર પસાર કરવામાં આવ્યો નથી; (ii) ફોજદારી સુનાવણી અને શિસ્તની કાર્યવાહીમાં પુરાવાના ધોરણમાં તફાવતની અસરને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી.[પોલીસ કમિશનર, નવી દિલ્હી વિરુદ્ધ નરેન્દ્ર સિંહ (૨૦૦૬) ૪ એસ. સી. સી. ૨૬૫) જુઓ, અથવા; જ્યાં ગુનેગાર અધિકારી પર ફોજદારી કેસના વિષય કરતાં કંઈક વધુ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને/અથવા સિવિલ કોર્ટના

નિર્ણય દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતો.[જુઓ જી. એમ. ટેન્ક (ઉપરોક્ત), જસબીર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ એન્ડ સિંધ બેંક અને અન્યો ૨૦૦૬ (૧૧) સ્કેલ ૨૦૪, અને નોઈડા એન્ટરપ્રાઇઝીસ એસોસિએશન વિરુદ્ધ નોઈડા એન્ડ અન્યો ૨૦૦૭ (૨) સ્કેલ ૧૩૧ | ૦૨૬ પેરા ૧૮] "

પ૧ આ ચુકાદા મુજબ, ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ વિભાગીય કાર્યવાહીમાં ગુનેગાર પર લાદવામાં આવેલા સજાના આદેશના સંદર્ભમાં નિર્ણાયક હશે કે કેમ તે એક એવી બાબત છે જે આપેલ કેસમાં સામેલ હકીકતની પરિસ્થિતિ પર આધારિત હશે.નરીન્દર મોહન આર્ય વિરુદ્ધ યુનાઇટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ અને અન્યો (૨૦૦૬) ૪ એસ. સી. સી. ૭૧૩ના ચુકાદાના ફક્ત ૪૧માં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ટાંકવામાં આવ્યું છે, એવું માનવામાં આવે છે કે તેણે એવો કાયદો મૂક્યો હોવાનું સમજી શકાતું નથી કે આવા તમામ સંજોગોમાં દીવાની અદાલત અથવા ફોજદારી અદાલતનો નિર્ણય શિસ્ત અધિકારીઓ પર બંધનકર્તા રહેશે કારણ કે અન્ય પરિબળોને પણ ધ્યાનમાં લેવા પડશે.

પર આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પરથી જોઈ શકાય છે કે વિભાગીય તપાસમાં દંડ લાદવાનો નિર્ણય રદ કરવો જોઈએ કે નહીં અને ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને કારણે તેને રદ કરવો જોઈએ કે નહીં, તે દરેક કેસની હકીકતની સ્થિતિ પર આધાર રાખે છે.એવું ન કહી શકાય કે

ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવાથી આપમેળે વિભાગીય કાર્યવાહી અને દંડના આદેશને રદ કરવા અને રદ કરવા તરફ દોરી જશે.

પરંતુ ફોજદારી કેસમાં અનુસરવા માટે જરૂરી સાબિતીનું ધોરણ અને વિભાગીય તપાસ સંપૂર્ણપણે અલગ છે. ફોજદારી કેસમાં, સાબિતીનું ધોરણ વધુ કડક હશે, એટલે કે વાજબી શંકાની બહારનો પુરાવો. બીજી બાજુ, વિભાગીય તપાસમાં, સાબિતીનું ધોરણ ફોજદારી કેસની જેમ કડક નહીં હોય, પરંતુ સંભાવનાના પ્રાધાન્ય પર આધાર રાખે છે. આ હવે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે જે સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદાઓના સમૂહમાં રજૂ કરી છે.

પરંતુ હાથમાં રહેલા કેસમાં, ફોજદારી અદાલતે વાજબી શંકાની બહાર પુરાવાના ધોરણને લાગુ કરીને, અરજદારના કેસની તે દ્રષ્ટિકોણથી તપાસ કરી અને તારણ કાઢ્યું કે અરજદાર સામે કામચલાઉ ગેરરીતિ કરવાના આરોપને સાબિત કરવા માટે પૂરતા પુરાવા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા ન હતા. જો કે, ફોજદારી અદાલત દ્વારા વાજબી શંકાની બહાર પુરાવાના ધોરણને લાગુ કરીને નિર્દોષ જાહેર કરવાના નિષ્કર્ષને વિભાગીય તપાસમાં લાદવામાં આવેલા દંડ સાથે સરખાવી શકાતો નથી, જે સંભાવનાના પ્રાધાન્યના ધોરણને લાગુ કરે છે.

પપ પુનરાવર્તનની કિંમત પર, એ નોંધવું જોઈએ કે અરજદારે તપાસ અધિકારી સમક્ષ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે તેણે રકમની કામચલાઉ ગેરરીતિ કરી છે, જ્યારે

આમ કરવા માટે પોતાનો ખુલાસો આપ્યો છે.અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર, તેની પત્નીની માંદગી અને તેની અસ્વસ્થ માનસિક સ્થિતિના સ્પષ્ટીકરણથી તેને આરોપોમાંથી મુક્ત કરવો જોઈતો હતો.અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર, તેની પત્ની કોઈ અજાણી બીમારીનો સામનો કરી રહી હતી, જેના કારણે તે અસ્વસ્થ માનસિક સ્થિતિમાં હતો, જેના કારણે તેની યાદશક્તિને અસર થઈ હતી.તેથી, અરજદારે સમયસર ટેલિફોન બિલની ચૂકવણી કરી ન હતી અને તેની પત્નીની તબિયતમાં સુધારો થયા પછી જ તે કરી શક્યો હતો.અરજદારની કબૂલાતને ધ્યાનમાં લેતી વખતે સંભાવનાના પ્રાધાન્યના ધોરણને લાગુ કરીને અને એ હકીકત કે તેણે ટેલિફોન બિલ માટે નોંધપાત્ર સમયગાળા માટે રકમ જાળવી રાખી હતી, તે કહી શકાય નહીં કે તપાસ અધિકારી દ્વારા જે તારણો પર પહોંચ્યા છે કે અરજદાર સામેનો આરોપ સાબિત થયો છે, તેને ગેરકાયદેસર, વિકૃત અથવા પાયાવિહોણા કહી શકાય.

પડ તે સાચું હોઈ શકે છે કે જ્યારે તપાસ અધિકારીનો અહેવાલ આપવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે ફોજદારી અદાલતનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો ન હતો.ફોજદારી અદાલતનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યા પછી અરજદારે શિસ્ત સત્તામંડળને અરજી કરી હતી કે ઉપરોક્ત ચુકાદાને કારણે તપાસને પડતી મૂકવી જોઈએ.અરજદાર દ્વારા કોઈ વધારાની હકીકતો અથવા પુરાવા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા ન

હતા.શિસ્ત સત્તામંડળે તપાસ અધિકારીના તારણોને સમર્થન આપ્યું હતું અને દંડનો વિવાદિત આદેશ પસાર કર્યો હતો.

પ૭ અરજદાર વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તપાસ અધિકારી દ્વારા તપાસ અહેવાલમાં કોઈ કારણ આપવામાં આવ્યું નથી, તે નિષ્કર્ષના સમર્થનમાં કે અરજદાર સામે આરોપ સાબિત થયો હતો, અને ન તો શિસ્ત સત્તામંડળે પૂરતા કારણો આપ્યા છે.

પ૮ એવું નથી કે તપાસ અધિકારી અથવા શિસ્ત અધિકારી પુરાવા અથવા કાયદા અને હકીકતના પ્રશ્નોના જટિલ સમૂહ સાથે કામ કરી રહ્યા હતા જેના માટે વિગતવાર વિશ્લેષણની જરૂર હતી.અરજદારે તપાસ અધિકારી સમક્ષ કામચલાઉ ગેરરીતિ સ્વીકારી છે.તપાસ અહેવાલમાં, તપાસ અધિકારીએ અરજદાર સામેના રેકૉર્ડ પરની સમગ્ર સામગ્રીની તપાસ કરી છે, જેમાં બાકી રહેલા બિલ, જે તારીખે તેઓ ઊભા કરવામાં આવ્યા હતા, જે તારીખે તેઓ ચૂકવવા જોઈએ અને રકમનો સમાવેશ થાય છે.તપાસ અધિકારીએ એ પાસા પર પણ ધ્યાન આપ્યું છે કે જ્યારે અરજદારે બિલની ચૂકવણી કરવા માટે તિજોરીમાંથી રકમ ઉપાડી હતી અને જ્યારે તે ખરેખર ચૂકવવામાં આવી હતી, ત્યારે રકમ ઉપાડ્યાના લગભગ આઠથી નવ મહિના પછી.એટલું જ નહીં, તપાસ અધિકારીએ તેની પત્નીની બીમારી અંગે અરજદારના બચાવને ધ્યાનમાં લીધો છે.તે પછી જ તેઓ એવા નિષ્કર્ષ પર

પહોંચ્યા છે કે અરજદાર સામેનો આરોપ સાબિત થયો છે.તેનાથી વિપરીત અરજદાર દ્વારા કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી નથી, જેમાં તપાસ અધિકારી દ્વારા વિગતવાર વિશ્લેષણની જરૂર છે.આ સંજોગોમાં, આ અદાલતને એવું લાગતું નથી કે તપાસ અહેવાલમાં પૂરતા કારણોનો અભાવ છે અથવા તપાસ અધિકારીએ અરજદાર સામેના આરોપમાં પોતાનું મન યોગ્ય રીતે લાગુ કર્યું નથી.તેથી, આ અદાલત તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં દખલ કરવાની અસમર્થતા વ્યક્ત કરે છે.

પદ જ્યાં સુધી શિસ્ત સત્તામંડળ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા દંડના વિવાદિત આદેશની વાત છે, ત્યાં સુધી એ નોંધવું જોઈએ કે તેને પસાર કરતા પહેલા શિસ્ત સત્તામંડળે અરજદારના સંપૂર્ણ બચાવને ધ્યાનમાં લીધો છે અને તે પાસાને પણ ધ્યાનમાં લીધું છે કે જે અરજદારે ફોજદારી કેસમાં તેની નિર્દોષ મુક્તિના આધારે તપાસની કાર્યવાહીને પડતી મૂકવા માટે વિનંતી કરી છે.અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કાયદામાં એવું જરૂરી નથી કે કોઈ વ્યક્તિને ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, તેની સામેની વિભાગીય કાર્યવાહી આપમેળે પડતી મૂકવામાં આવશે.તે દરેક કેસમાં વાસ્તવિક સ્થિતિ પર નિર્ભર રહેશે.વર્તમાન કેસમાં, પુનરાવર્તનની કિંમત પર, વિભાગીય તપાસ અરજદારના સ્વીકારના આધારે પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી, જેમાંથી તેણે આજની તારીખ સુધી ફરી અરજી કરી નથી.એટલે એમ ન કહી શકાય કે, વિભાગીય કાર્યવાહી પુરાવા અથવા

સાક્ષીઓના સમાન સમૂહ પર આધારિત હોય છે જે ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશનો આધાર બને છે.

૬૦ આ તબક્કે, સર્વોચ્ચ અદાલતના અમુક ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપવો સુસંગત રહેશે જેમાં વિભાગીય તપાસમાં આ અદાલત દ્વારા દખલગીરીના અવકાશની ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

૬૧ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ સુજાતા મલ્હોત્રા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“પ. હરીફની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદાની તપાસ કર્યા પછી, અમે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોમાં નોંધપાત્ર બળ શોધીએ છીએ. જ્યાં સુધી અને જ્યાં સુધી વિભાગીય કાર્યવાહીમાં કોઈ ખામી જોવા ન મળે અથવા મળી ન આવે ત્યાં સુધી ઉચ્ચ અદાલત કદાચ વિભાગીય કાર્યવાહીમાં લાદવામાં આવેલા સજાના આદેશમાં દખલ કરવાની તેની સત્તામાં રહેશે નહીં. પરંતુ એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ પહેલેથી જ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો છે અને સામાવાળા હાઈકોર્ટના

આદેશની તારીખ પછી સેવામાં ચાલુ છે, અમે હાઈકોર્ટના આદેશના તે ભાગમાં દખલ કરવા માંગતા નથી, તેમ છતાં, અમને રાજસ્થાન રાજ્યના વકીલની દલીલોમાં નોંધપાત્ર બળ મળે છે.તેથી, જ્યારે સામાવાળાની પુનઃસ્થાપનાના આદેશને સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, ત્યારે અમે સામાવાળા સેવામાં ન હતા તે સમયગાળા માટે ૫૦ ટકાની હદ સુધી પાછળના વેતનની ચુકવણીના આદેશના બીજા ભાગને ટકાવી શકતા નથી, તેથી અમે ઉચ્ચ અદાલતના આદેશના તે ભાગને રદ કર્યો છે.સ્પષ્ટીકરણના હેતુ માટે, અમે પુનરાવર્તન કરીએ છીએ કે જોકે સામાવાળા સેવામાં પુનઃસ્થાપિત થવાનો હકદાર હશે અને તેની ગેરહાજરીના સમયગાળાને નિવૃત્તિ લાભના હેતુ માટે સેવામાં સાતત્યના એક ભાગ તરીકે ગણવામાં આવશે, પરંતુ તે તેના ગેરહાજરીના કુલ સમયગાળા માટે સેવામાં તેની પુનઃસ્થાપનની તારીખ સુધી કોઈપણ આર્થિક લાભ માટે હકદાર રહેશે નહીં.તે મુજબ અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.”

૬૨ વધુમાં, એસ. આર. તિવારી વિરુદ્ધ ભારત સરકાર અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૨૩ અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે ન્યાયિક સમીક્ષા એ અપીલ અધિકારી તરીકે પુરાવાની પુનઃમૂલ્યાંકન કરીને યોગ્યતા પર ચુકાદા સમાન નથી.આમ, અદાલત પુરાવાઓની પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની અને કોઈ ચોક્કસ આરોપના પુરાવા પર તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર આવવાની સત્તાથી વંચિત છે, કારણ કે ન્યાયિક સમીક્ષાનો અવકાશ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા સુધી મર્યાદિત છે અને નિર્ણયની વિરુદ્ધ નથી અને આવી સ્થિતિમાં અદાલત તેના પોતાના સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકતી નથી.

(જુઓ:બોમ્બે ખાતે હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેયર વિરુદ્ધ ઉદયસિંહ; સ્ટેટ ઓફ એપી વિરુદ્ધ મોહમ્મદ.નસરુદ્દાહ ખાન, અને યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ માનબ કુમાર ગુહા).

૨૪. સજાની માત્રા પર દખલગીરીનો પ્રશ્ન, આ અદાલત દ્વારા ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે, અને એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો આપવામાં આવેલી સજા ગેરવર્તણૂકની ગંભીરતાને અસમાન છે, તો તે મનસ્વી હશે, અને આમ, બંધારણની કલમ ૧૪ના આદેશનું ઉલ્લંઘન કરશે.રણજીત ઠાકુર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:(એસસીસી પીપી.૬૨૦૨૧, પરિચ્છેદ ૨૫ & ૨૭)

“૨૫. પરંતુ સજા અપરાધ અને ગુનેગારને અનુકૂળ હોવી જોઈએ.તે બદલો લેનારું અથવા અતિશય કઠોર ન હોવું જોઈએ.તે ગુના માટે એટલું અપ્રમાણસર ન હોવું જોઈએ કે અંતઃકરણને આંચકો લાગે અને પોતે જ પૂર્વગ્રહના નિર્ણાયક પુરાવા સમાન હોય.પ્રમાણસરતાનો સિદ્ધાંત, ન્યાયિક સમીક્ષાની વિભાવનાના ભાગ રૂપે, એ સુનિશ્ચિત કરશે કે કોર્ટ માર્શલના વિશિષ્ટ પ્રાંતની અંદરના પાસા પર પાણ, જો સજા અંગે કોર્ટનો નિર્ણય તર્કની અપમાનજનક અવગણના છે, તો સજા સુધારણાથી મુક્ત રહેશે નહીં.”

--- --- ---

૨૭. વર્તમાન કેસમાં, સજા એટલી કડક રીતે અપ્રમાણસર છે કે દખલગીરીની માંગણી કરે છે અને તેને યોગ્ય ઠેરવે છે.તેને ન્યાયિક સમીક્ષામાં અચોક્કસ રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.” (ભારત મૂકવામાં આવે છે)

(આ પાણ જુઓ: ભારત સરકાર વિરુદ્ધ જી. ગણાયુથમ, ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર વિરુદ્ધ જે. પી. સારસ્વત, ચંદ્ર કુમાર ચોપરા વિરુદ્ધ ભારત સરકાર, અને પટણા હાઈકોર્ટ વિરુદ્ધ પાંડે ગજેન્દ્ર પ્રસાદ).

૨૫. બી. સી. ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં, આ અદાલતે તેના અગાઉના વિવિધ નિર્ણયોની તપાસ કર્યા પછી અવલોકન કર્યું હતું કે ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, અદાલત "સામાન્ય રીતે" તેના પોતાના નિષ્કર્ષ અથવા દંડને બદલી શકતી નથી. જો કે, જો કોઈ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલ દંડ અદાલતની અંતઃકરણને આંચકો આપે છે, તો તે રાહતને યોગ્ય રીતે ઢાળશે અથવા તો સત્તાધિકારીને લાદવામાં આવેલ દંડ પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપશે અને અપવાદરૂપ અને દુર્લભ કિસ્સાઓમાં, મુકદ્દમાને ટૂંકું કરવા માટે, તેના સમર્થનમાં નક્કર કારણો સાથે યોગ્ય સજા લાદશે. પ્રમાણસરતાના મુદ્દાની તપાસ કરતી વખતે, અદાલત તે સંજોગો પર પણ વિચાર કરી શકે છે કે જેમાં ગેરવર્તણૂક કરવામાં આવી હતી. આપેલ કેસમાં, પ્રવર્તમાન સંજોગોએ આરોપીને ચોક્કસ રીતે વર્તવાની ફરજ પાડી હશે, જોકે તેનો આમ કરવાનો ઇરાદો નહોતો. જો આદેશને રદ કરવામાં આવે અથવા અન્ય કોઈ દંડ દ્વારા બદલવામાં આવે તો કોર્ટ તેની અસરની વધુ તપાસ કરી શકે છે. જો કે, તે ખૂબ જ દુર્લભ કિસ્સાઓમાં જ છે કે કોર્ટ, મુકદ્દમાને ટૂંકો કરવા માટે, સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલી સજાના સ્થાને સજાના જથ્થા અંગે તેના પોતાના દ્રષ્ટિકોણને બદલવાનો વિચાર કરી શકે છે.

૨૬ વી. રમણ વિરુદ્ધ એ. પી. એસ. આર. ટી. સી. માં, આ અદાલતે સજાના જથ્થા અંગે ન્યાયિક સમીક્ષાના અવકાશને ત્યારે જ માન્ય ગણ્યો હતો જ્યારે તે જાણવા મળે કે તે આરોપોની ગંભીરતાને અનુરૂપ નથી અને જો અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે સજાના જથ્થા અંગે ન્યાયિક સમીક્ષાનો અવકાશ ત્યારે જ સ્વીકાર્ય છે જ્યારે તે "તર્ક અથવા નૈતિક ધોરણોની અવગણના કરતી અદાલતની અંતરાત્મા માટે આઘાતજનક" હોવાનું જણાય." સામાન્ય રીતે, જો લાદવામાં આવેલી સજા આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર હોય, તો શિસ્ત સત્તામંડળને લાદવામાં આવેલા દંડ પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે. જો કે, મુકદ્દમાને ટૂંકો કરવા માટે, અપવાદરૂપ અને દુર્લભ કિસ્સાઓમાં, કોર્ટ પોતે જ તેના સમર્થનમાં નક્કર કારણો નોંધીને યોગ્ય સજા લાદી શકે છે.

૨૭ મેઘાલય રાજ્ય વિરુદ્ધ મેક્કેન સિંહ એન. મરાઠ કેસમાં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે—(એસ સી સી પેજ ૫૮૪, પેરા ૧૩૧૪)

૧૩સજાની માત્રા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલે કારણો નોંધવા પડે છે કે શા માટે એવું લાગે છે કે સજા સાબિત થયેલા આરોપોને અનુરૂપ નથી.

૧૪ સજા લાદવાની બાબતમાં, દખલગીરીનો અવકાશ ખૂબ જ મર્યાદિત છે અને અપવાદરૂપ કેસો સુધી મર્યાદિત છે.... જ્યાં સુધી અદાલતના અંતઃકરણને આંચકો ન લાગે ત્યાં સુધી શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા અપીલ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજાની ન્યાયિક સમીક્ષા કરી શકાતી નથી.

(એ પણ જુઓ-એ પી એસઆરટીસી વિરુદ્ધ પી જયરામ રેડ્ડી).

૨૮ વિભાગીય કાર્યવાહીની બાબતમાં અદાલતની ભૂમિકા ખૂબ જ મર્યાદિત છે અને અદાલત રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની વિગતવાર પ્રશંસા પર સત્તાધિકારી દ્વારા મેળવેલા તારણોને બદલીને તેના પોતાના મંતવ્યો અથવા તારણોને બદલી શકતી નથી. સજા લાદવાની બાબતમાં, અદાલત દ્વારા દખલગીરીનો અવકાશ ખૂબ જ મર્યાદિત છે અને અપવાદરૂપ કેસો સુધી મર્યાદિત છે. જ્યાં સુધી અદાલતના અંતઃકરણને આઘાત ન પહોંચે ત્યાં સુધી શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા અપીલ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજાની ન્યાયિક સમીક્ષા કરી શકાતી નથી. સજા અપ્રમાણસર કેમ છે તે અંગે કોર્ટે કારણો નોંધવા પડશે. કારણો આપવામાં નિષ્ફળતા એ ન્યાયનો અસ્વીકાર સમાન છે. તે અપ્રમાણસર છે તેવું માત્ર નિવેદન પૂરતું

નથી.(જુઓ: યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ બોડુપક્ષી ગોપાલસ્વામી,
અને સંજય કુમાર સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા.)

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૬૩ કાયદાની ઉપરોક્ત ઘોષણાઓ પરથી એવું અનુમાન કરી શકાય છે કે જો કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ હોય અથવા ઉપરોક્ત કવાયત સ્પષ્ટ રીતે મનસ્વી હોય અથવા જ્યાં સત્તાનો ઉપયોગ એવા તથ્યોના આધારે કરવામાં આવે કે જે અસ્તિત્વમાં ન હોય અથવા સ્પષ્ટ રીતે ભૂલભરેલી હોય તો અદાલત વિભાગીય કાર્યવાહીની ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકે છે.વર્તમાન કેસમાં, તે અરજદારની દલીલ નથી કે તેની સામે હાથ ધરવામાં આવેલી વિભાગીય તપાસમાં કોઈ ખામી અથવા ખામી છે.અરજદારને દરેક તબક્કે સુનાવણીની પૂરતી તકો આપવામાં આવી છે.આ એવો કેસ નથી કે જેમાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું હોય.અરજદાર પર લાદવામાં આવેલ દંડ એ ઘટાડો છે ભવિષ્યની અસર સાથે, એક વર્ષ માટે, તેના દ્વારા ખેંચવામાં આવેલા પગારમાં એક વૃદ્ધિની.જો કે ઉપરોક્ત દંડની અસર અરજદારને મળનારા વેતન પર પડશે, જો કે, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે તે એક નિર્વિવાદ હકીકત તરીકે ઉભરી આવી છે કે અરજદારે કામચલાઉ ગેરરીતિના આરોપનો સ્વીકાર કર્યો છે, એવું ન કહી શકાય કે લાદવામાં આવેલ દંડ અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા ગેરવર્તણૂક માટે આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર છે.

કચ અરજદાર વતી આગળ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા વિભાગને કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું નથી, કારણ કે અરજદારે આખરે ટેલિફોન બિલની ચુકવણી કરી છે.આ અદાલત નિયમો, ૧૯૭૧ના નિયમ ૩ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને આ રજૂઆતથી સહમત નથી, જેમાં પેટા નિયમ (૧) (i) અને (ii) માં જણાવવામાં આવ્યું છે કે દરેક સરકારી કર્મચારી, દરેક સમયે, સંપૂર્ણ પ્રામાણિકતા જાળવી રાખશે અને એવું કંઈ નહીં કરે જે સરકારી કર્મચારીને અયોગ્ય હોય.કામચલાઉ ગેરરીતિ જ ઉપરોક્ત નિયમોને આકર્ષિત કરશે.૧૯૭૧ના નિયમોમાં કોઈ ઘટાડવાની કલમ નથી, જે સરકારને કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું ન હતું તે આધાર પર તેની જોગવાઈઓને હળવી કરવાની મંજૂરી આપે છે.

કપ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે **પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ શંકર ઘોષ (ઉપરોક્ત)** માં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો છે કે ફોજદારી અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવા પર આપમેળે પુનઃસ્થાપનનો કોઈ નિયમ નથી, તેમ છતાં તપાસ અધિકારી તેમજ ફોજદારી અદાલત સમક્ષ ગુનેગાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપો સમાન છે.કાયદાની આ દરખાસ્ત અંગે કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં, જે અત્યાર સુધીમાં નક્કી થઈ ગઈ છે.

૬૬ અરજીમાં જે આગામી મુદ્દો પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો છે તે અરજદારના સસ્પેન્શન સમયગાળાને નિયમિત કરવા સંબંધિત છે, જેના માટે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા તારીખ ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા વિનંતી નકારી કાઢવામાં આવી છે.

૬૭ અરજદાર વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ તારીખનો વિવાદિત આદેશ ગેરકાયદેસર છે, કારણ કે તે નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦માં નિર્ધારિત છે કે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ અધિકારી વિચારણા કરશે અને જ્યારે બરતરફ, દૂર અથવા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવેલા સરકારી કર્મચારીને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે ત્યારે ચોક્કસ આદેશ આપશે.વર્તમાન કેસમાં, અરજદારને ૦૪/૧૦/૨૦૦૧ પર સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારનું સસ્પેન્શન ૨૭/૧૨/૨૦૦૫ પર રદ કરવામાં આવ્યું હતું.અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર, નિયમ ૭૦ની જોગવાઈઓ અનુસાર, અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવાનો આદેશ ઉપરોક્ત નિયમો અનુસાર પસાર થવો જોઈએ.જો કે, આ કરવામાં આવ્યું ન હતું અને અરજદારને તેના સસ્પેન્શન સમયગાળાને નિયમિત કરવા માટે ૨૯/૦૫/૨૦૦૬ પર અરજી કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ, સામાવાળાઓએ અરજદારને ૨૨/૧૧/૨૦૦૬ તારીખની

કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી, જેના પર તેણે ૦૯/૦૧/૨૦૦૭ પર જવાબ આપ્યો.સામાવાળાઓએ અરજદારની વિનંતીને સ્વીકારી ન હતી અને ઉપરોક્ત વિવાદિત આદેશ પસાર કર્યો હતો, જે કાયદામાં ટકાઉ નથી કારણ કે તે નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત નથી.

૬૮ અહીં નીચે પુનઃઉત્પાદિત નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલની આ દલીલ વધુ વજન ધરાવતી હોય તેવું લાગતું નથી:

“૭૦. પગાર અને ભથ્થાનું નિયમિતકરણ અને ફરજમાંથી ગેરહાજરીનો સમયગાળો જ્યાં અપીલ અથવા સમીક્ષાના પરિણામે બરતરફી, દૂર કરવા અથવા સસ્પેન્શનને અલગ રાખવામાં આવે છે અને આવા સરકારી કર્મચારીને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે:

(૧) જ્યારે બરતરફ કરાયેલ, દૂર કરાયેલ અથવા સસ્પેન્ડ કરાયેલ સરકારી કર્મચારીને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ અધિકારી વિચારણા કરશે અને ચોક્કસ આદેશ આપશે:

(એ) સરકારી કર્મચારીને તેની ફરજ દરમિયાન ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે ચૂકવવાપાત્ર પગાર અને ભથ્થાં અંગે; અને

(બી) ઉપરોક્ત સમયગાળાને ફરજ પર વિતાવેલા સમયગાળા તરીકે ગણવામાં આવશે કે નહીં.

(૨) જ્યાં પેટા નિયમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળનો અભિપ્રાય હોય કે સરકારી કર્મચારીને સંપૂર્ણ રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અથવા સસ્પેન્શનના કિસ્સામાં તે સંપૂર્ણપણે અન્યાયી છે; સરકારી કર્મચારીને સંપૂર્ણ પગાર અને ભથ્થાં આપવામાં આવશે જેનો તે હકદાર હોત જો તેને બરતરફ, દૂર અથવા સસ્પેન્ડ ન કરવામાં આવ્યો હોત.

(૩) અન્ય કિસ્સામાં, સરકારી કર્મચારીને સક્ષમ અધિકારી નિર્ધારિત કરે તેવા પગાર અને ભથ્થાનું પ્રમાણ આપવામાં આવશે:

પરંતુ પેટા નિયમ (૨) અથવા (૩) હેઠળ ભથ્થાની ચુકવણી અન્ય તમામ શરતોને આધિન રહેશે કે જેના હેઠળ ભથ્થાં સ્વીકાર્ય છે.

(જ) પેટા નિયમ (૨) હેઠળ આવતા કિસ્સામાં ફરજમાંથી ગેરહાજરીનો સમયગાળો તમામ હેતુઓ માટે ફરજ પર ખર્ચવામાં આવેલા સમયગાળા તરીકે ગણવામાં આવશે.

(પ) પેટા નિયમ (૩) હેઠળ આવતા કિસ્સામાં ફરજમાંથી ગેરહાજરીનો સમયગાળો ફરજ પર વિતાવેલા સમયગાળા તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં સિવાય કે સક્ષમ અધિકારી ખાસ નિર્દેશ આપે કે તેને કોઈ ચોક્કસ હેતુ માટે આ રીતે ગણવામાં આવશે.

સૂચના:આ નિયમ હેઠળ પગાર અને/અથવા ભથ્થાની ચુકવણી કોઈપણ સમયગાળા માટે અટકાવવી જોઈએ, જે દરમિયાન સરકારી કર્મચારીએ ખાનગી નોકરી સ્વીકારી હોય અથવા વેપાર અથવા વ્યવસાયમાં રોકાયેલ હોય.નિયમ ૬૯ ના પેટા નિયમ (જ) માં સૂચવ્યા મુજબનું પ્રમાણપત્ર ચુકવણી કરવામાં આવે તે પહેલાં તેની પાસેથી મેળવવામાં આવશે.

(ડ) કામચલાઉ નોકરીમાં સરકારી કર્મચારીઓને આ નિયમ હેઠળ કોઈ પગાર અને ભથ્થું આપવું જોઈએ કે કેમ તે નક્કી કરતી વખતે, જે સમયગાળા માટે કામચલાઉ નિમણૂક મંજૂર કરવામાં આવી છે તે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

(૭) જ્યારે દૂર કરાયેલા અથવા બરતરફ કરાયેલા સરકારી કર્મચારીની પુનઃસ્થાપનાની જોગવાઈ કરવા માટે સરકારી કર્મચારીને હટાવવા અથવા બરતરફીને કારણે ખાલી પડવાના પરિણામે કરવામાં આવેલી નિમણૂક રદ કરવામાં આવે છે, ત્યારે રદ કરવાથી ઉપરોક્ત નિમણૂકને પાછલી અસર થશે નહીં અને તમામ હેતુઓ માટે, રદ કરવામાં આવેલી નિમણૂક તેની રદ કરવાની તારીખ સુધી અમલમાં હોવાનું માનવામાં આવશે.”

૬૯ ઉપરોક્ત નિયમનું અવલોકન સૂચવે છે કે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ સત્તાધિકારી ગુનેગારને ફરજમાંથી તેની ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે ચૂકવવા માટેના પગાર અને ભથ્થાં અને ઉપરોક્ત સમયગાળાને ફરજ પર ખર્ચવામાં આવેલા સમયગાળા તરીકે ગણવામાં આવશે કે નહીં તે અંગે વિચારણા કરશે અને ચોક્કસ આદેશ આપશે.જ્યાં સત્તામંડળનો અભિપ્રાય હોય કે ગુનેગારને સંપૂર્ણ રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અથવા સસ્પેન્શન સંપૂર્ણપણે અન્યાયી હતું, ત્યાં તે સંપૂર્ણ પગાર અને ભથ્થાનો આદેશ આપશે જેનો તે હકદાર હોત, જો તેને બરતરફ કરવામાં આવ્યો ન હોત, દૂર કરવામાં આવ્યો ન હોત અથવા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યો ન હોત.કલમ ૭૦ પેટા નિયમ (૧) ની ભાષા સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ છે અને તેનો અર્થ એ છે કે જ્યારે બરતરફ કરાયેલ, દૂર કરાયેલ અથવા સસ્પેન્ડ કરાયેલ સરકારી કર્મચારીને પુનઃસ્થાપિત

કરવામાં આવે છે, ત્યારે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવા માટે સક્ષમ અધિકારી વિચારણા કરશે અને આવા કર્મચારીને ફરજ પર તેની ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે ચૂકવવા માટેના પગાર અને ભથ્થાં અંગે ચોક્કસ આદેશ આપશે.તેનો અર્થ એ નથી કે ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે પગાર અને ભથ્થાં સંબંધિત આદેશ પુનઃસ્થાપનના આદેશનો એક ભાગ હોવો જોઈએ.સક્ષમ સત્તામંડળે આ બાબત પર વિચાર કરવો, અભિપ્રાય બનાવવો અને પછી આ સંબંધમાં આદેશ પસાર કરવો જરૂરી છે.અરજદારના વિદ્વાન વકીલની દલીલ કે સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવા અંગેનો આદેશ ૨૭.૧૨.૨૦૦૫ પર સસ્પેન્શન રદ કરવાની તારીખે થવો જોઈએ, તે નિયમ ૭૦ના સાદા વાંચનમાંથી આવતો નથી.તે સાચું હોઈ શકે છે કે અરજદારે સામાવાળાઓને ઉપરોક્ત સમયગાળાને નિયમિત કરવા માટે અરજી કરી હતી.જો કે, તેનો અર્થ એ નથી કે સામાવાળાઓ તેને સ્વીકારવા માટે બંધાયેલા હતા.નિયમ ૭૦નો પેટા નિયમ (૨) સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે જો સત્તામંડળનો અભિપ્રાય હોય કે કર્મચારીને સંપૂર્ણ રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે અથવા સસ્પેન્શન સંપૂર્ણપણે અન્યાયી છે, તો આવા કિસ્સાઓમાં ફરજમાંથી ગેરહાજરીનો સમયગાળો નિયમિત કરી શકાય છે.જો કે, વર્તમાન કેસમાં વિભાગીય તપાસમાં અરજદારને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો નથી, તેથી, સત્તાધિકારી દ્વારા એવો કોઈ અભિપ્રાય બનાવવામાં આવ્યો નથી કે અરજદારનું સસ્પેન્શન અન્યાયી છે.આથી, નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ના પેટા નિયમ (૨) અનુસાર, અરજદારની અરજીને કારણદર્શક નોટિસ જારી કરીને

અને તેના જવાબ પર વિચાર કરીને તેને સુનાવણીની સંપૂર્ણ તક આપ્યા પછી નકારી કાઢવામાં આવી છે.

૭૦ અરજદારના વિદ્વાન વકીલે અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવાના મુદ્દા પર સાદેવંત મણિલાલ બ્રહ્મભટ્ટ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.તે કિસ્સામાં, વાસ્તવિક મેટ્રિક્સ વર્તમાન કેસમાં મેળવેલા મેટ્રિક્સથી તદ્દન અલગ હતું, કારણ કે, તે એક એવો કેસ હતો જ્યાં દંડ પોતે જ અલગ રાખવામાં આવ્યો હતો.વર્તમાનમાં આવો કોઈ કેસ નથી અને શિસ્ત સત્તામંડળ દ્વારા અરજદાર સામે દંડનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.તે કેસની હકીકતો પર, ડિવિઝન બેન્ચ એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે જ્યારે અદાલત દ્વારા બરતરફીનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે, ત્યારે કર્મચારી પગાર મેળવવા માટે હકદાર છે જાણે કે તે સસ્પેન્શનના સમયગાળા દરમિયાન ફરજ પર હોય, તેથી, તે હકદાર છે પહેલેથી જ મેળવેલા નિર્વાહ ભથ્થાને બાદ કરતાં પગારની બાકી રકમનો દાવો કરો.ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા જે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું તે તે કેસની વિચિત્ર હકીકતો પર હતું.વર્તમાન કેસની હકીકતો અલગ આધાર પર હોવાથી, ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાનો સિદ્ધાંત લાગુ થશે નહીં.

૭૧ બીજી બાજુ, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે કૃષ્ણકાંત રઘુનાથ બિભવનેકર વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે, જો ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ છૂટ અપૂરતા પુરાવા પર આધારિત હોય, તો તે આપમેળે વ્યક્તિને તેની પુનઃસ્થાપના પર બેકવેઝ, પેન્શનરી લાભો અને અન્ય પરિણામી લાભોનો અધિકાર આપતું નથી, જ્યાં ફોજદારી કેસ બાકી છે ત્યાં સસ્પેન્શનનો આદેશ આપવામાં આવે છે.વર્તમાન કેસમાં પણ, અરજદારને ફોજદારી કેસમાં એ હકીકતને કારણે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો કે ફરિયાદી પક્ષ તેની સામે પૂરતા પ્રમાણમાં વિશ્વસનીય પુરાવા એકત્ર કરી શક્યો ન હતો.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને અને નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦, પેટા નિયમ (૨) ની ચોક્કસ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, જે સક્ષમ અધિકારીને અભિપ્રાય રચવાની સત્તા આપે છે, એવું ન કહી શકાય કે ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવાથી અરજદારના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને આપમેળે નિયમિત કરવામાં આવશે, ખાસ કરીને કારણ કે તેને વિભાગીય કાર્યવાહીમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો નથી.

૭૨ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે કે. ડી. દેસાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઈકોર્ટ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદા પર વધુ આધાર રાખ્યો છે, જેની હકીકતો વર્તમાન કેસમાં મેળવેલા લોકો સાથે કંઈક અંશે સમાન છે, તે હદ સુધી કે ડિવિઝન બેન્ચ

સમક્ષનો કેસ પણ કામચલાઉ ગેરરીતિનો હતો.આ ચુકાદો અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી રજૂઆતોના સંદર્ભમાં સુસંગત રહેશે, કે શિસ્ત સત્તામંડળે આ આધાર પર દંડનો આદેશ પસાર કર્યો છે કે અરજદારની અખંડિતતા અંગે શંકા અથવા શંકા ઊભી કરવામાં આવી છે.આ ચુકાદાનો સંબંધિત ભાગ કાઢવામાં આવ્યો છે.

અહીં નીચે:

“૧૮ તેથી ઉપરોક્ત નિર્ણયો સ્પષ્ટપણે સામાવાળાઓના વલણને સમર્થન આપે છે કે જ્યાં વિભાગીય તપાસમાં અથવા ફોજદારી સુનાવણીમાં આરોપો સાબિત ન થાય ત્યાં પણ, સક્ષમ સત્તામંડળે ધ્યાનમાં લેવું પડશે કે શું પુરાવાના અભાવે આરોપો સાબિત થયા નથી અથવા ગુનેગારને શંકાનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે.

૧૯ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, અમે જોઈએ છીએ કે તપાસ અધિકારી, જ્યારે તે આરોપ નંબર ૨ અને ૩ સાબિત થયો ન હતો, ત્યારે પણ અરજદારના વર્તન વિશે અરજદાર સામે શંકા ઊભી કરવામાં આવી હતી.તપાસ અધિકારીના અહેવાલના અવલોકન પર, જે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો, પર્યાપ્ત કાનૂની પુરાવાના અભાવને કારણે આરોપ નંબર ૨ અને ૩ સાબિત થયા ન હતા.તેથી અમારો મત છે કે

કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, એવું ન કહી શકાય કે તપાસના નિષ્કર્ષ પર સક્ષમ અધિકારી પાસે ઉપલબ્ધ સામગ્રીના આધારે પણ અરજદારનું સસ્પેન્શન સંપૂર્ણપણે અન્યાયી હતું.

૨૦ ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે સામાવાળાએ બી. સી. એસ. આર. ના નિયમ ૧૫૨ ના પેટા નિયમ (૨) ની જોગવાઈઓ પર સાચું અર્થઘટન કર્યું ન હોવા છતાં, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, એવું માનવું શક્ય નથી કે તપાસની પેન્ડન્સી દરમિયાન અરજદારનું સસ્પેન્શન સંપૂર્ણપણે અન્યાયી હતું કારણ કે અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા તમામ ચાર આરોપો સાબિત થયા ન હતા.”

૭૩ ડિવિઝન બેંચ, તે કેસમાં, બોમ્બે સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સ, ૧૯૫૯ ના નિયમ ૧૫૨ ના પેટા નિયમ (૧) ની જોગવાઈઓ સાથે કામ કરી રહી હતી, જે ચુકાદાના ફક્ત ૩ માં પુનઃઉત્પાદિત છે.તેનો અભ્યાસ દર્શાવે છે કે આ નિયમ નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ના પેટા નિયમ (૨) સાથે સમાન સામગ્રી છે, જે વર્તમાન કેસમાં સુસંગત નિયમ છે.કાયદાના ઉપરોક્ત ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, દંડ લાદતી વખતે શિસ્ત સત્તામંડળના નિરીક્ષણ કે અરજદારની અખંડિતતા શંકા અને શંકામાં ઘેરાયેલી છે, તેને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.ન તો

એવું કહી શકાય કે તે અરજદાર દ્વારા આરોપ સ્વીકારવાને ધ્યાનમાં રાખીને ધારણાઓ અથવા ધારણાઓ પર આધારિત છે.

૭૪ અરજદારના પગારમાં એક વર્ષના ઘટાડાનો દંડ, ભવિષ્યની અસર સાથે, અરજદાર પર લાદવામાં આવ્યો છે, કારણ કે તેની સામેનો આરોપ વિભાગીય તપાસમાં સાબિત થયો છે. સક્ષમ સત્તામંડળને નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૭૦ના ઉપનિયમ (૨) હેઠળ સમગ્ર બાબત પર વિચાર કરવા અને ત્યારબાદ, સસ્પેન્શનના સમયગાળા માટે પગાર અને ભથ્થાની ચુકવણી અંગે અભિપ્રાય રચવા માટે વિવેકબુદ્ધિ આપવામાં આવી છે. અરજદારને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો નથી, અને સત્તાવાળાઓને જાણવા મળ્યું નથી કે કેસના તથ્યો અને સંજોગો પર તેનું સસ્પેન્શન અન્યાયી છે. આ મામલાના તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા, સક્ષમ સત્તામંડળે, આ કેસમાં સામાવાળા નંબર ૩, તારીખ ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ ના વિવાદિત આદેશમાં વ્યક્ત કરેલા કારણોસર, અરજદારની તરફેણમાં વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો નથી. ઉપરોક્ત આદેશનું અવલોકન દર્શાવે છે કે આ બાબતના તમામ પાસાઓ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો છે અને નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાના સમર્થનમાં પૂરતા કારણો આપવામાં આવ્યા છે. તેથી, આ અદાલતનો માનવામાં આવેલો મત છે કે ૨૦/૦૧/૨૦૦૭ તારીખના વિવાદિત આદેશમાં દખલગીરીને આમંત્રણ આપવા માટે કોઈ કાનૂની નબળાઈ નથી.

૭૫ ઉપરોક્ત ચર્ચાની સંચિત અસર એ છે કે, તમામ ઢ્રષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો, અરજદાર પર દંડ લાદતો ૧૮/૧૧/૨૦૦૫ તારીખનો વિવાદિત આદેશ અને તેના સસ્પેન્શનના સમયગાળાને નિયમિત કરવાની અરજદારની વિનંતીને નકારી કાઢતો ૨૦/૦૧/૨૦૦૭, હકીકતો પર અને કેસના સંજોગોમાં ન્યાયી અને યોગ્ય હોવાનું જણાય છે.

૭૬. પરિણામે, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

(ન્યાયમૂર્તિ સુ શ્રી. અભિલાષા કુમારી)

વિષય : ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ મુક્તિ અને વિભાગીય દંડ – દંડના આદેશમાં હસ્તક્ષેપનો ઇનકાર; સસ્પેન્શનના સમયગાળાનું નિયમિતકરણ – નિયમ ૭૦ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીની વિવેકબુદ્ધિ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used

for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.